

Posudek bakalářské práce
MICHAELY HUKALOVÉ
ANTICKÉ POSTAVY A POSTAVA LUCIFERA V DANTOVĚ BOŽSKÉ
KOMEDII
Ústav románských studií FFUK

Při čtení této práce od samého začátku zaráží nedbalost formulací, jejíž efekt ještě násobí mozaikovitost řazených faktů: „provést výtah těch nejvýznamnějších antických postav“, „antické postavy... jejich odkaz provázející celou literaturu středověku“, „následuje český překlad, odpovídající překladu Božské komedie od Vladimíra Mikeše“, „zobrazení jeho ztracení v hříchu“, „důvod zobrazení a zvolení daných postav, které text provází“, „tyto odkazy však nikdy úplně nezmizely a mezi námi se objevují dodnes“ „interpretace určité symboliky těchto postav, jež mnohdy užíváme i v běžném životě“ atd. atd. Nápadné jsou i některé chybné tvary či koncovky: „s příchodem kněžích“, „učenci vchází“, „Luciferovi tři tváře“...

Někdy nelze rozlišit, co jde na vrub formulační laxnosti, a co je neporozuměním. Říká-li autorka, že „hříchy jsou seřazeny dle jeho subjektivního pohledu na závažnost jednotlivých provinění“ naráží zřejmě na dobovou nejednotnost v jejich hierarchizaci, přitom ovšem platí, že Dante se tu pevně opřel jednak o Aristotelovu Etiku, jednak o katolický katalog smrtelných hříchů. „Středověké latinské literatuře předchází literatura římská, ve které se již antické odkazy objevují. Na jejím konci se však od řeckých antických odkazů postupně upouští a přechází se k římským vzorům.“ Co se to tu vlastně říká?

Často je obtížné pochopit, co chce autorka zdůraznit. „Dvanácté století představuje mimo jiné vrchol latinské literatury. Zde se již objevuje mírný návrat k antice. Stále je však literatura psána latinsky...“ Brání snad latina přístupu k antické literatuře?

Tato formulační ledabylost činí z četby této práce vsutku cosi velmi pracného. Je ovšem pravda, že postupně se stylistická rovina práce lepší, a tak se domnívám, že klopýtavost prvních oddílů je především dílem chvatu.

Vlastním problémem je však skutečnost, že zvolené téma je traktováno velmi popisně a že se tu většinou jen řadí vysvětlivky k antickým reminiscencím. Chybí mi zkrátka zamyšlení nad vnitřní dynamikou tohoto dialogu s antickým světem. Přitom právě to je podstatné – toto naroubování pohanské *imagery* na křesťanské představy. Postrádám

zodpovězení takových kardinálních otázek jako: Jaký je Dantův vztah k římským básníkům, jež uvádí na scénu? Jaký je poměr antických vládců podsvětí (Hades, Pluto) k Luciferovi? Co přejímá Dante z topografie antického podsvětí do obrazu pekla a jak tyto výpůjčky fungují? Materiál ke zodpovězení těchto otázek se tu ve skutečnosti najde – uznávám, že excerpce Pekla i následujících kantik je provedena pečlivě –, ale není takto cíleně využito.

Ani v případě Očistce či Ráje nejsou položeny otázky zásadnějšího rázu. Přitom situace se v těchto kantikách radikálně mění: antičtí hrdinové – ti, kdo žili před Kristovým příchodem – už nemohou být obyvateli těchto míst, a pokud jsou připomínáni, pak je to důkazem něčeho relevantního: totiž toho, že staré příběhy z řeckých a římských časů jsou pro Dante nadále nepominutelnou referenční fólií. A v tomto smyslu je výmluvné, kolik antických reminiscencí autorka zaevidovala dokonce i v Ráji. Jako vlastní aktéry tohoto zasnění můžeme potkat jen figury, které žily v prvních křesťanských stoletích, Statia, Justiniana, Traiana, Konstantina. Právě tyto postavy by si však právě z tohoto důvodu zasloužily zásadnější úvahu.

Úhrnem:

Zvolené téma – jistě náročné a nesnadné – nebylo zcela zvládnuto, ale nelze popřít, že autorka provedla značně komplexní excerpce antických postav a motivů a že v tomto směru zadání splnila. Jak už řečeno, také stylistická úroveň práce se postupně zlepšuje.

Z těchto důvodů práci hodnotím známkou velmi dobře.

Praha, 2. 6. 2021

prof. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D.,

vedoucí práce